

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

z dnia 12 maja 2003 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze amoniakalnych instalacji chłodniczych w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego

(Dz. U. z dnia 3 czerwca 2003 r.)

Na podstawie art. 237¹⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zatrudnionych przy obsłudze amoniakalnych instalacji chłodniczych w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego.

§ 2. Prace przy obsłudze amoniakalnych instalacji chłodniczych w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego zalicza się do prac szczególnie niebezpiecznych w rozumieniu ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 3. Pracowników zatrudnionych przy obsłudze amoniakalnych instalacji chłodniczych zapoznaje się z:

- 1) ich schematem technicznym oraz usytuowaniem głównych zaworów odcinających;
- 2) zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, z uwzględnieniem:
 - a. ratownictwa chemicznego i sposobów postępowania w razie awarii, w szczególności niekontrolowanego wycieku amoniaku lub pożaru,
 - b. udzielania pierwszej pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem poparzeń lub zatrucia amoniakiem,
 - c. instrukcją:
 - obsługi technicznej instalacji,
 - bezpieczeństwa pożarowego.

§ 4. Na terenie zakładu pracy w dobrze widocznym miejscu instaluje się wiatrowskaz.

§ 5. Zawory odcinające w amoniakalnej instalacji chłodniczej znakuje się w sposób widoczny i trwały.

§ 6. Komorę chłodniczą, w której utrzymywana jest temperatura poniżej 5°C (278 K) wyposaża się w:

- 1) instalację sygnalizacyjną z napisem w brzmieniu: "Uwaga - człowiek w komorze", wskazującą na obecność w niej pracowników;
- 2) drzwi otwierane od wewnątrz i z zewnątrz.

§ 7. 1. Pomieszczenia maszynowni i aparatowni komór chłodniczych oraz drogi ewakuacyjne wyposaża się w oświetlenie awaryjne z własnym źródłem zasilania, włączającym się automatycznie w przypadku wyłączenia energii elektrycznej.

2. Punkty świetlne instalacji oświetlenia awaryjnego rozmieszcza się w sposób zapewniający dostateczną widoczność przyrządów kontrolno-pomiarowych i regulacyjnych oraz wyjść ewakuacyjnych z pomieszczeń chłodni.

§ 8. 1. Maszynownię i aparatownię oraz inne pomieszczenia, w których zachodzi konieczność wymiany powietrza, wyposaża się w system wentylacji ciągłej z co najmniej 3-krotną wymianą powietrza w ciągu godziny.

2. Maszynownię i aparatownię, niezależnie od systemu, o którym mowa w ust. 1, wyposaża się w system wentylacji awaryjnej, uruchamiany z zewnątrz i od wewnątrz, o wydajności zapewniającej co najmniej 10-krotną wymianę powietrza w ciągu godziny.

§ 9. 1. Maszynownię i aparatownię wyposażoną w aparaturę umożliwiającą ciągłą kontrolę stężeń amoniaku w powietrzu i sygnalizującą przekroczenie wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia oraz najwyższego dopuszczalnego stężenia chwilowego amoniaku w powietrzu, wchodzącą w skład amoniakalnej instalacji chłodniczej, dopuszcza się do eksploatacji bez stałej obsługi.

2. Okresowe czynności związane z czyszczeniem lub wymianą elementów instalacji, o której mowa w ust. 1, w tym filtrów i zaworów, są dokonywane przez co najmniej dwóch pracowników.

§ 10. W maszynowni niewyposażonej w aparaturę, o której mowa w § 9 ust. 1, sprężarki o wydajności przekraczającej 85 m³/h są obsługiwane przez dwóch pracowników, z których jeden jest przeszkolony w zakresie obsługi i eksploatacji urządzeń chłodniczych.

§ 11. Przy stosowaniu sprężarek chłodzonych wodą temperatura w maszynowni nie może być niższa niż 5 °C (278 K).

§ 12. 1. Instalacje chłodnicze wyposażone w sprężarki o łącznej wydajności przekraczającej 150 m³/h, niezależnie od manometrów na stronie tłocznej i ssawnej sprężarek, wyposaża się w manometry na kolektorach strony tłocznej i ssawnej.

2. Manometry na kolektorach strony tłocznej i ssawnej umieszcza się w miejscu dobrze widocznym dla obsługi.

3. Na manometrach, na kolektorach strony tłocznej i ssawnej, zaznacza się ich dopuszczalne ciśnienie robocze.

§ 13. Odolejanie urządzeń chłodniczych wykonuje co najmniej dwóch pracowników.

§ 14. 1. Odpowietrzanie amoniakalnej instalacji chłodniczej odbywa się automatycznie.

2. Odpowietrzanie instalacji, o której mowa w ust. 1, dokonuje się oddzielnie dla każdego aparatu.

3. Instalacji, o której mowa w ust. 1, nie odpowietrza się bezpośrednio do atmosfery.

§ 15. W przypadku niemożliwości przeprowadzenia automatycznego odpowietrzenia instalacji, o której mowa w § 14, odpowietrzenia dokonuje się ręcznie po upływie co najmniej 20 minut od chwili zatrzymania pracy sprężarek.

§ 16. Usuwanie szronu z parowników odbywa się w sposób niepowodujący ich uszkodzenia.

§ 17. 1. Miejsce przetaczania amoniaku z cystern do amoniakalnej instalacji chłodniczej wyposaża się w nie mniej niż dwa hydranty pożarowe o średnicy 52 mm, wyposażone w prądownice wodne, umożliwiające wytworzenie mgły wodnej.

2. Przetaczanie amoniaku z butli lub cystern do instalacji, o której mowa w ust. 1, odbywa się:

1) przy użyciu rurociągów stalowych;

2) przez specjalny zawór kolektora cieczowego.

3. Przetaczanie amoniaku, o którym mowa w ust. 2, wykonuje co najmniej dwóch pracowników przeszkolonych w zakresie przetaczania amoniaku.

§ 18. 1. Butle z amoniakiem przechowuje się w pozycji stojącej w pomieszczeniu nieogrzewanym lub pod wiatą oraz:

1) oddziela się od butli z innymi gazami;

2) zaopatruje się w kołpaki ochronne;

3) zabezpiecza się przed dostępem osób trzecich.

2. Pomieszczenie lub wiatę, o których mowa w ust. 1, oznacza się napisem w brzmieniu: "Uwaga - butle z amoniakiem".

§ 19. 1. W przypadku niekontrolowanego wycieku amoniaku:

- 1) uruchamia się wentylację awaryjną;
- 2) odcina się dopływ amoniaku do tej części instalacji, z której nastąpił wyciek;
- 3) przystępuje się do neutralizacji par amoniaku przy użyciu mgły wodnej lub preparatów chemicznych;
- 4) opróżnia się uszkodzony odcinek instalacji z amoniaku, jeżeli jest to możliwe w danej sytuacji;
- 5) powiadamia się pracodawcę.

2. Z pomieszczeń skażonych lub zagrożonych parami amoniaku ewakuuje się pracowników.

3. Ewakuacja pracowników z pomieszczeń, o których mowa w ust. 2, przebiega w miarę możliwości w stronę przeciwną do kierunku wiatru, a ze strefy skażonej tymi parami także poprzecznie do kierunku wiatru.

§ 20. W sąsiedztwie pomieszczeń, w których wystąpił niekontrolowany wyciek amoniaku, niedopuszczalne jest używanie sprzętu i urządzeń iskrzących lub wytwarzających płomień albo wysoką temperaturę.

§ 21. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.